

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3293

Vragen van het lid **Van Gerven** (SP) aan de Minister voor Medische Zorg over *het bericht dat producent coronamedicijn Sanquin mogelijk in de problemen komt* (ingezonden 26 mei 2020).

Antwoord van Minister **Van Rijn** (Medische Zorg) (ontvangen 26 juni 2020). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 3195.

Vraag 1

Wat is uw reactie op het artikel «Producent coronamedicijn Sanquin mogelijk in de problemen»?^{1 2}

Antwoord 1

De bloedvoorzieningsorganisatie Stichting Sanquin Bloedvoorziening is, anders dan de kop van het artikel doet vermoeden, niet in de problemen. Zoals bekend, mijn ambtsvoorganger heeft uw Kamer hierover diverse malen geïnformeerd, is de dochteronderneming van Sanquin, Sanquin Plasma Products BV (SPP), op zoek naar een strategische partner.³

Vraag 2

Wat is precies de rol van Sanquin in het zoeken van een medicijn tegen COVID-19? Welke risico's zijn er voor deze zoektocht als het voortbestaan van het Amsterdamse Sanquin Plasma Products (SPP) niet wordt gegarandeerd?

Antwoord 2

Sanquin levert convalescente plasma dat als grondstof kan dienen voor de productie van gezuiverde antistoffen. Convalescente plasma is het plasma van herstelde coronapatiënten waarin neutraliserende antistoffen zitten. De zoektocht naar gezuiverde antistoffen dat als geneesmiddel kan dienen is niet afhankelijk van het voortbestaan van SPP. Een internationale alliantie van plasmageneesmiddelfabrikanten is gestart met het doen van onderzoek naar

¹ Parool, 24 mei 2020, «Kamerfracties willen medicijntak Sanquin voor Nederland behouden» (<https://www.parool.nl/nederland/kamerfracties-willen-medicijntak-sanquin-voor-nederland-behouden~b43aa952/>).

² Parool, 23 mei 2020, «Producent mogelijk coronamedicijn Sanquin in de problemen» (<https://www.parool.nl/nederland/producent-mogelijk-coronamedicijn-sanquin-in-de-problemen~be9e4759/>).

³ Kamerstuk 29 447, nrs. 42, 45 en 47

een geneesmiddel met gezuiverde antistoffen. Als dit slaagt zal dit leiden tot een merkloos geneesmiddel.

SPP neemt deel aan deze alliantie maar verricht zelf geen onderzoek. Dit betekent dat zodra deze alliantie haar geneesmiddel succesvol heeft geregistreerd, SPP het registratiedossier krijgt. SPP kan dan gebruik maken van de uitkomsten van de klinische studies van de alliantie. Voor een uiteindelijke registratie in Nederland is aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Vraag 3

Kunt u inzicht geven in de financiële positie van SPP en Sanquin? Klopt het dat SPP in 2018 € 50 miljoen winst heeft behaald? Hoeveel winst heeft SPP bijvoorbeeld in 2019 behaald? Wat is de reservepositie van SPP en haar solvabiliteit? In hoeverre klopt het verhaal dat SPP en/of Sanquin er financieel slecht voor zouden staan?

Antwoord 3

In 2018 heeft SPP een nettowinst behaald van € 33,6 mln. De totale Sanquin groep (de stichting Sanquin inclusief haar dochterondernemingen) heeft een nettowinst behaald van € 48,7 mln. in 2018. In 2019 heeft dochteronderneming SPP een nettoverlies gemaakt.

Ik constateer dat de solvabiliteit (81%) van Sanquin als groep hoog is, maar constateer ook dat er onvoldoende liquiditeit (kasmiddelen) is om langdurig verlies te kunnen leiden. Dit wordt met name veroorzaakt omdat een groot deel van het vermogen van SPP vast zit in voorraden die niet direct in kasmiddelen (liquiditeit) kunnen worden omgezet.

Door het wegvallen van de grootste klant van SPP moet SPP een beroep doen op de Sanquin Holding BV. SPP heeft liquiditeiten nodig van de holding om aan zijn verplichtingen te kunnen voldoen. Hierdoor verslechtert de financiële positie van de Sanquin Groep als geheel.

Vraag 4

Staat u nog steeds volledig achter de antwoorden van uw ambtsvoorganger op vragen van de SP-fractie: *«De Nederlandse markt is te klein om een eigen voorziening rendabel in stand te houden, al dan niet in handen van de overheid. Ik ben verantwoordelijk voor een zorgvuldige en doelmatige besteding van de publieke middelen binnen de gezondheidszorg. Het houden van een verlieslijdende fabriek vind ik niet doelmatig, evenmin verantwoord. Bovendien wanneer we het hebben over plasmageneesmiddelen, dan hebben we het over een internationale markt. Op de Nederlandse markt zijn meerdere buitenlandse aanbieders van plasmageneesmiddelen actief, daarmee is het in stand houden van een verlieslijdende fabriek in handen van de overheid niet noodzakelijk om een adequate plasmageneesmiddelenvoorziening te hebben»?* Zo nee, kunt u toelichten op welke punten uw standpunt veranderd is? Zo ja, kunt u uw antwoord toelichten?⁴

Antwoord 4

In grote lijnen kan ik me vinden in de visie van mijn ambtsvoorganger. Zoals aangegeven, het is een internationale markt wanneer we het hebben over de geneesmiddelen (uit plasma). Het is in deze context de vraag of er een manier is om een Nederlandse fabriek te behouden met een gezonde bedrijfsvoering. Een fabriek die niet kostenefficiënt ingezet kan worden zal zijn producten niet verkocht krijgen omdat ze (veel) duurder zijn dan de concurrerende producten. Met verlies producten verkopen is op termijn geen houdbare situatie.

De plasmageneesmiddelvoorziening kan op meerdere manieren worden ingericht. Door middel van een productie in Nederland zoals dat nu gebeurt. Een andere mogelijkheid is de producten door een buitenlandse fabriek laten produceren met de garantie dat de producten van Nederlands plasma in eerste instantie op de Nederlandse markt worden aangeboden. Nederland kan dan net als veel andere Europese landen zijn plasma door een grote fabrikant efficiënter laten bewerken.

⁴ Kamerstuk 29 447, nr. 52.

Vraag 5

Bent u van mening dat een bedrijf als SPP een vitale functie heeft? Is het niet van wezenlijk belang om de productie van plasmaproducten in Nederlandse handen te houden, zeker ook gezien het perspectief op een medicijn voor de behandeling van corona? Kunt u uw mening uitgebreid motiveren en ook in welke mate de winst- of verliesgevendheid om korte termijn daarin een rol speelt?

Antwoord 5

SPP heeft een belangrijke functie in Nederland. Nederland is niet zelfvoorzienend wanneer het gaat om plasmageneesmiddelen. Met SPP kan in ieder geval voor circa de helft in de Nederlandse behoefte aan plasmageneesmiddelen worden voorzien. Het andere deel wordt voorzien door buitenlandse fabrikanten. Ik zou het mooi vinden als SPP voor Nederland behouden kan blijven. Maar als dit niet de uitkomst is, dan wil dit niet zeggen dat er geen plasmageneesmiddelen uit Nederlands plasma meer gemaakt kunnen worden (zie ook het antwoord op vraag⁵. Dit is ook het geval wanneer het gaat om een geneesmiddel uit convalescente plasma (zie ook het antwoord op vraag 2⁶

Vraag 6

Is het ook niet om morele gronden aangewezen om SPP niet over te laten gaan in buitenlandse handen of andere partijen, aangezien de grondstoffen waarmee SPP werkt worden aangeleverd door de bloedbank waaraan honderdduizenden Nederlands gratis bloed afstaan? Is het niet zo dat het draagvlak onder de bloedbank wegvalt als SPP zou overgaan in vreemde handen waardoor de risico's om op commerciële, niet-maatschappelijke wijze te gaan opereren, zullen toenemen?

Antwoord 6

Het draagvlak onder de bloedbank is gebaseerd op de bereidheid van de Nederlandse bevolking om bloed te doneren en daarnaast ook plasma. De bloeddonatie is niet in het geding. Wat hier vooral van belang is, is dat de plasmageneesmiddelen die gemaakt worden uit Nederlands plasma in eerste instantie worden aangeboden aan de Nederlandse markt. Dit is de wettelijke taak van de bloedvoorzieningsorganisatie Sanquin. Sanquin laat op dit moment, met instemming van VWS, de werkzaamheden voor deze wettelijke taak uitvoeren door zijn dochteronderneming SPP. Wanneer SPP deze werkzaamheden voortzet met een strategische partner, wordt het beoogde doel van de wettelijke taak nog steeds behaald. Namelijk de Nederlandse patiënten voorzien van plasmageneesmiddelen uit Nederlands plasma.

Vraag 7

Herinnert u zich de motie waarin werd uitgesproken dat de overheid een meerderheidsbelang dient te behouden in SPP? Als deze motie opnieuw wordt ingediend, zou u deze dan omarmen? Kunt u dit toelichten?⁷

Antwoord 7

In de motie werd gesproken over het behouden van een meerderheidsbelang in SPP. Indertijd is uitgelegd dat SPP een private onderneming is waar de overheid geen aandelen in heeft. Deze situatie verandert niet met een nieuwe motie.

Vraag 8

Deelt u de angst dat als SPP in zee gaat met een dominante buitenlandse partner dat internationale farmabedrijven nog machtiger worden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat u hieraan doen?

⁵ Kamerstuk 29 447, nr. 55.

⁶ Parool, 23 mei 2020, «Producent mogelijk coronamedicijn Sanquin in de problemen»

⁷ Kamerstuk 29 447, nr. 55.

Antwoord 8

Nee, die mening deel ik niet met de vragensteller. De farmaceutische markt, en in het bijzonder de markt voor plasmageneesmiddelen, kent een hoge mate van concentratie. SPP is een relatief kleine onderneming op de markt. Wanneer SPP een buitenlandse partner vindt, vermindert dat de kwetsbaarheid als kleine speler op de wereldmarkt. SPP profiteert dan van schaalvoordelen, toegang tot een uitgebreider distributienetwerk en meer mogelijkheden voor innovatie.

Vraag 9

Zou het in dezen niet beter zijn om de weg van samenwerking te kiezen in plaats van de weg van verkoop en verlies van invloed?

Antwoord 9

Waar SPP nu behoefte aan heeft zijn partijen die daadwerkelijk willen investeren in en diensten willen afnemen van SPP. Helaas zal dit niet gebeuren door louter samen te werken. Het belangrijkste uitgangspunt in dit geheel is dat Sanquin, met SPP of een andere partij, zijn wettelijke taak kan blijven uitvoeren. Oftewel het beschikbaar (laten) stellen van plasmageneesmiddelen uit Nederlandse plasma op de Nederlandse markt.

Vraag 10

Ben u bereid om wanneer nodig financieel bij te springen zodat SPP in Nederlandse handen blijft? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Voor mij staat voorop dat de toegankelijkheid van plasmageneesmiddelen in Nederland is gewaarborgd. Ik onderzoek wat hiervoor nodig is, inclusief de rol van SPP hierbij.

Vraag 11

Indien samen wordt gegaan met het Franse LFB, ziet u dan ook het risico dat SPP door LFB wordt overschaduwd en dat het grote bedrijf het kleine SPP zal opeten? Zo nee, waarom ziet u dat risico niet? Zo ja, wat gaat u doen om een dergelijke situatie te voorkomen?

Antwoord 11

Vooralsnog is er (nog) geen sprake van een samengaan met LFB. Mocht hier in de toekomst al enige sprake van zijn dan zullen er onderhandelingen plaatsvinden tussen LFB en Sanquin zodat de wettelijke taak van Sanquin rond plasmageneesmiddelen wordt gewaarborgd.

Vraag 12

Wilt u deze vragen afzonderlijk beantwoorden voor het komende plenaire debat over de coronapandemie?

Antwoord 12

Helaas kan ik niet voldoen aan deze korte termijn. Ik hoop op uw begrip hiervoor.